

آشنایی با کتابخانه، کتابنامه و پژوهش

تألیف:

میترا رضایی

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار)

ویراستار:

آرزو دانشکده

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۸۴

رضایی، میترا، ۱۳۴۲-
آشنایی با کتابخانه، کتابخانه و پژوهش / تألیف میترا رضایی؛ ویراستار
آرزو دانشکده. -- تهران: آوای نور، ۱۳۸۴.
۱۰۱ ص

ISBN: 964-5819-50-4

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه؛ ص. ۹۹-۱۰۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. کتابداری. ۲. کتابخانه‌ها. ۳. کتاب. ۴. روانشناسی -- تحقیق.
۵. آموزش و پرورش -- تحقیق. الف. عنوان.
Z ۶۶۵ / ۶۱۵
۰۲۰

۲۱۲۳۵ - ۸۴م

کتابخانه ملی ایران

آشنایی با کتابخانه، کتابخانه و پژوهش
مؤلف: میترا رضایی
انتشارات آوای نور
ویراستار: آرزو دانشکده

● چاپ اول ۱۳۸۴ ● تعداد ۱۵۰۰ نسخه ● چاپ افرانگ
● شابک: ۹۶۴-۵۸۱۹-۵۰-۴
ISBN: 964-5819-50-4

تهران: میدان انقلاب - روبروی دانشگاه تهران - خیابان ۱۲ فروردین
خیابان شهید نظری غربی - پلاک ۱۹۹ / تلفن ۶۶۹۶۷۳۵۶-۶۶۹۶۷۳۵۵
نمبر ۶۶۴۸۰۸۸۲ صندوق پ ۶۸۵/۱۳۱۴۵ همراه ۰۹۱۲۱۰۸۳۷۳۱

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است
قیمت ۱۰۰۰ تومان

فهرست

مقدمه	۱۱
-------	----

فصل اول: کتاب؛ تعریف‌ها و گونه‌ها

اهمیت و ارزش کتاب	۱۳
انواع کتاب	۱۵
اصول انتخاب کتاب	۱۶
اصول رانگانانان در انتخاب کتاب	۱۶
مولفه‌ها و بخشهای مختلف کتاب	۱۷

فصل دوم: جایگاه و اهمیت کتابخانه

اهمیت کتابخانه	۲۱
اهداف کتابخانه	۲۳
بخش‌های مختلف کتابخانه	۲۳
۱. بخش اطلاعات فنی	۲۴
۲. بخش خدمات عمومی	۲۴
وجین کردن	۲۷
مواد کتابخانه‌ای	۲۸
منابع مرجع	۳۱
حدود و دامنه مطالب منابع مرجع	۳۲
ویژگی منابع مرجع	۳۲
معرفی کتابهای مرجع	۳۲
شیوه استفاده و ارائه اطلاعات منابع مرجع	۳۷

فصل سوم: جامعه کتابخانه‌ای و نظامهای طبقه‌بندی اطلاعات

۴۱	انواع کتابخانه.....
۴۲	کتابخانه ملی.....
۴۳	کتابخانه‌های بزرگ جهان.....
۴۴	کتابخانه عمومی.....
۴۴	کتابخانه آموزشی (مدارس).....
۴۵	کتابخانه اختصاصی.....
۴۶	کتابخانه دانشگاهی.....
۴۷	نقش بانک اطلاعات در کتابخانه.....
۴۷	مرکز اطلاعات منابع آموزشی (اریک).....
۴۸	نظام‌های رده‌بندی در کتابخانه.....
۴۸	طبقه‌بندی دهی دیویی.....
۵۰	طبقه‌بندی کتابخانه کنگره آمریکا.....
۵۰	ساختار رده‌بندی کنگره.....
۵۰	ویژگیهای رده‌بندی کنگره آمریکا.....

فصل چهارم: کتابخانه‌های دیجیتال و الکترونیکی

۵۳	انفجار اطلاعات.....
۵۴	کتابخانه‌های دیجیتالی.....
۵۶	مزایای استفاده از کتابخانه‌های دیجیتالی.....
۶۱	کتابخانه‌های الکترونیکی.....
۶۲	ارزیابی کتابهای الکترونیکی در کتابخانه.....

فصل پنجم: آشنایی با فهرست‌نویسی و انواع فهرست‌برگه کتابخانه

۶۵	مشخصات برگه فهرست‌نویسی.....
۶۶	فهرست توصیفی.....
۶۹	فهرست تحلیلی.....
۷۰	قواعد مربوط به تهیه برگ مادر.....
۷۲	تنظیم شناسه در فهرست کتابخانه.....

فصل ششم: شیوه‌های پژوهش در روانشناسی و علوم تربیتی

هدف پژوهش	۷۵
بخشهای مختلف تحقیق	۷۷
عنوان پژوهشنامه	۷۷
مولف و سازمانی که به آن وابسته است	۷۷
چکیده	۷۷
مقدمه	۷۹
روش	۸۰
نتایج	۸۲
بحث	۸۳
تحقیق کتابخانه‌ای	۸۴
تحقیقات کتابخانه‌ای با استفاده از اسناد و مدارک	۸۷
یادداشت‌برداری از مقاله تحقیقی	۸۸
استناد	۸۹
موارد مختلف استناد	۹۱
نقل قول مستقیم	۹۵
تعریف مسئله	۹۶
ملاک‌های لازم برای انتخاب و بیان مسئله	۹۶
تعریف فرضیه	۹۷
محدود کردن مسئله تحقیق	۹۸
اشتباهات رایج در مطالعه منابع مربوط به موضوع تحقیق	۹۸
جامعه تحقیق	۹۹
نمونه‌گیری	۹۹
گردآوری اطلاعات	۱۰۰
تجزیه و تحلیل	۱۰۰
منابع	۱۰۱

مقدمه

انسان حامل فرهنگ جامعه است که از راه ارتباط و تعامل با دیگر انسان‌ها آن را به دیگر افراد منتقل می‌سازد. از آنجا دانش‌های مختلف به مرور زمان و به تدریج ارزش و اعتبار خود را از دست می‌دهند، همواره در انسان نیاز به فراگیری دانش‌های جدید احساس می‌شود. بشر کنجکاو برای پیشرفت، ترقی و رسیدن به کمال برتر به توصیف وقایع موجود و تجارب خود پرداخت تا علل وجودی آنها را مورد نقد و بررسی قرار دهد و برای ثبت دانش خود، دست به نگارش زد تا بتواند پدیده‌ها، حوادث، باورها و ارزش‌های خود را به بهترین وجهی به اطلاع آیندگان برساند. نگارش وسیله‌ای شد تا انسان به جمع‌آوری اطلاعات پرداخته و در فواید جنبش حیات نقش داشته باشد. - نگارش، ارتباط ذهنی انسان‌هایی شد که همدیگر را نمی‌دیدند اما حس می‌کردند و این حس آنها را به یکدیگر نزدیک‌تر می‌کرد. این وسیله ارتباطی به طریقی برنامه‌ریزی می‌شد که بتواند نتایج ارزیابی‌ها و اندیشه‌های بشر را درباره اطلاعات جمع‌آوری شده بر روی کاغذ بیاورد. این اقدام نیاز به کسب مهارتی داشت که در طی دوران گذشته تا به امروز توسط متخصصان مورد ارزیابی قرار گرفته است. کتاب این آئینه تمام‌نمای ذهن و روح آدمی، از دیرباز تاکنون به طور مشتعل و آزاد، به دور از هرگونه وابستگی قومی و نژادی از مرزها می‌گذرد در مکان مقدسی به نام کتابخانه در اختیار همگان قرار می‌گیرد تا آنان بتوانند در استفاده صحیح و بهینه از این سیستم اطلاعاتی به کمال برسند. آنچه مهم است ذکر این نکته است که کتابخانه بنابه سرشت خود و رسالتی که دارد هیچ تحمیلی را در خواننده خود ایجاد نمی‌کند و هیچ باوری را در او نمی‌قبولاند و حق انتخاب را به خواننده خود می‌دهد و این امتیاز بزرگی است که از دیرباز کتاب و کتابخانه را از گزند حوادث مصون داشته است.

شناخت و راههای دستیابی به شناخت منابع کتابخانه‌ای قدمی مؤثر تلقی می‌شود تا بتوان به مراحل مختلف تحقیق و پژوهش دست زد. فقر پژوهشی به علت عدم شناخت ما از وسائل اطلاعاتی امروز است. لذا شناخت کتاب و نوع درخواست آن از کتابخانه می‌توان در رفع مشکل فرهنگی نسل امروز تأثیری درخور توجه داشته باشد. هدف از

تألیف این مجموعه، شناساندن کتاب و موضوعات مختلف آن و منابع و مدارکی بود که به علت عدم شناخت خوانندگان از ساختار و محتوای آنها به صورت بکر و دست نخورده در قفسه‌های کتابخانه نگهداری می‌شود.

امید است بتوان با گردآوری این مجموعه گامی هرچند کوچک در راستای شناخت نسل امروز نسبت به امر کتاب و کتابخوانی برداشت. شناخت کتاب‌های مختلف و طریقه صحیح استفاده از آن در کتابخانه موجب دقت و برخورداری از یک نظم منطقی برای گردآوری اطلاعات جهت پژوهش، خلاقیت و نوآوری و در نهایت ارائه نقطه نظر جدید است.

در انتها از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر ستوده که با نظرات علمی و ارزنده خود مرا در تدوین این کتاب یاری نمودند، تشکر می‌کنم.

میترا رضایی

شهریور ۱۳۸۴